

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Βιομηχανίες Μαζικής Εκτροφής: Άνθρωποι & Ζώα ως Αόρατες Μηχανές Εργασίας

Michael Ball-Blakely, Επίκουρος Καθηγητής
Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Τέξας Ελ Πάσο

ΕΝΑ

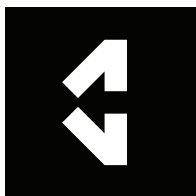
Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Βιομηχανίες Μαζικής Εκτροφής: Άνθρωποι & Ζώα ω Αόρατες Μηχανές Εργασίας

Michael Ball-Blakely, Επίκουρος Καθηγητής Φιλοσοφίας,
Πανεπιστήμιο Τέξας Ελ Πάσο

Δεκέμβριος 2023

Όπως συμβαίνει με την πλειοψηφία των καταδυναστευτικών -και καταστροφικών για το περιβάλλον- βιομηχανιών, η εντατική βιομηχανικού τύπου κτηνοτροφία στις αναπτυγμένες οικονομίες της Δύσης βασίζεται στον διαχωρισμό και τη μυστικότητα. Η μεταχείριση των ζώων -και η ίδια η ζωικότητα τους- πρέπει να αποκρύπτεται. Η ρύπανση και οι περιβαλλοντικές συνέπειες πρέπει να κρατηθούν με ασφάλεια μακριά από τους ανθρώπους που «έχουν σημασία» και την παρουσία τους. Και οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτή πρέπει να είναι απελπισμένοι και περιθωριοποιημένοι. Για να ευδοκιμήσει η βιομηχανία, αυτά τα κόστη πρέπει να είναι αόρατα στα σημαντικά πολιτικά και οικονομικά μέλη της κοινότητας.

Στις ΗΠΑ οι νόμοι που αποσκοπούν στη φίμωση (*Ag-gag laws*)¹ παίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση αυτής της μυστικότητας. Τέτοιοι νόμοι επιδιώκουν να αποτρέψουν τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες παραγωγής. Για παράδειγμα, στις εργοστασιακές φάρμες και τα σφαγεία, τιμωρούν «πληροφοριοδότες και μυστικούς ακτιβιστές... για τη βιντεοσκόπηση των συνθηκών στη κτηνοτροφία».² Χρησιμοποιούν την απειλή του νομικού εξαναγκασμού- υπό το πρόσχημα της προστασίας των εμπορικών μυστικών- για να αποτρέψουν τους ανθρώπους από το να αποκαλύψουν κακοποίηση ζώων, παραβιάσεις στον χώρο εργασίας και εταιρική ρύπανση. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλουν στη διαίωνιση των μύθων γύρω από τη μαζική κτηνοτροφία: ότι δηλαδή είναι εφάμιλλη των μικρών οικογενειακών κτηνοτροφικών επιχειρήσεων, ότι παρέχει ένα ευτυχισμένο, υγιές εργασιακό περιβάλλον, ότι υποστηρίζει την υγεία της χώρας και ότι τα ζώα αντιμετωπίζονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και σύμφωνα με τον νόμο.

Οι νόμοι *Ag-gag* βοηθούν στην απόκρυψη της κακομεταχείρισης των ζώων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της βιομηχανικής κτηνοτροφίας. Σε αυτό το κείμενο με ενδιαφέρει πώς αυτοί οι νόμοι επηρεάζουν τους ανθρώπους που τους εκμεταλλεύεται η βιομηχανική κτηνοτροφία και δεν έχουν υπηκοότητα ή νομιμοποιητικά έγγραφα. Αντλώντας από τη συζήτηση της Carol Adams για τις «αόρατες μηχανές ζώων» στην καρδιά της κτηνοτροφίας, ισχυρίζομαι ότι οι νόμοι *Ag-gag* συμβάλλουν στο να γίνουν αόρατες αυτές οι ανθρώπινες μηχανές εργασίας που είναι απαραίτητες στην κερδοφορία του συστήματος. Τέτοιοι νόμοι αποδυναμώνουν περαιτέρω έναν περιθωριοποιημένο πληθυσμό και καθιστούν ακόμη πιο δύσκολο για αυτό το εργατικό δυναμικό να αναφέρει τις ζημιές που έχει υποστεί αυτό, τα ζώα και το περιβάλλον.

¹ ΣτΕ: Οι νόμοι αποσκοπούν στο να αποτρέψουν το whistleblowing. Συνήθως, ποινικοποιούν την είσοδο σε κτηνοτροφικές μονάδες, τη λήψη φωτογραφιών και οπτικοακουστικού υλικού.

² <https://aldf.org/issue/ag-gag/>

Ag-gag & Κτηνοτροφία

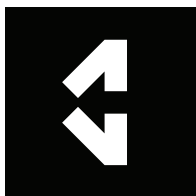
Η κτηνοτροφία -ιδιαίτερα οι εργοστασιακές φάρμες και τα σφαγεία- είναι μια βιομηχανία που καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες για να αποτρέψει τους καταναλωτές, τους ψηφοφόρους και τα μέλη των τοπικών κοινοτήτων από το να γνωρίζουν τις λεπτομέρειες της παραγωγής. Η επιτυχία της βιομηχανίας κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων εξαρτάται από την ικανότητα, αφενός, να αυξηθεί το «προϊόν» που μπορούν να επεξεργαστούν και, αφετέρου, να διατηρηθεί μια σειρά ψευδαισθήσεων που εμποδίζουν τους καταναλωτές να είναι ηθικά ανήσυχοι -έως και αηδιασμένοι υπό συνθήκες- για την κατανάλωση ζωικών προϊόντων.

Το πρώτο στάδιο απαιτεί τη χρήση ορμονών για την αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης των ζώων, ώστε αυτά να μπορούν να σφαγιαστούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Τα ζώα διατηρούνται μάλιστα περιορισμένα σε όλο και μικρότερους χώρους με ελάχιστη ή καθόλου πρόσβαση στη φύση. Ακολουθούνται πρακτικές όπως το κόψιμο των ραμφών και το κόψιμο των ουρών για να αποτραπεί να βλάψει το ένα το ένα το άλλο εξ αιτίας του στρες από την αιχμαλωσία τους. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει επίσης την αύξηση της ταχύτητας προσέλευσης στα σφαγεία για τη θανάτωση όσο το δυνατόν περισσότερων ζώων. Αυτού του είδους η βάνουση αποτελεσματικότητα προκαλεί ατυχήματα όπως λάθη στην αναισθησία των ζώων, λάθη στον τρόπο που θανατώνονται αλλά και εργατικά ατυχήματα.

Αυτό οδηγεί άμεσα στο δεύτερο στάδιο. Για κάποιους ανθρώπους η επιθυμία να καταναλώσουν εκτρεφόμενα ζωικά προϊόντα θα επηρεάζονταν αρνητικά εάν γνώριζαν πώς αντιμετωπίζονται τα ζώα αλλά και το εργατικό δυναμικό. Χωρίς τις ψευδαισθήσεις της ειρηνικής αγροτικής ζωής, μέσω της βάνουσης αναγνώρισης των δεινών που προκαλούνται από την μαζική κτηνοτροφία, πολλοί καταναλωτές θα έβρισκαν τα ζωικά προϊόντα λιγότερο εύγευστα. Δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι οι καταναλωτές και επιθυμούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κτηνοτροφία και ανησυχούν για τη μεταχείριση των ζώων. Σύμφωνα με μια εθνική δημοσκόπηση στις ΗΠΑ που ανατέθηκε από την APSCA, το 79% των ερωτηθέντων ανησυχεί για την κακοποίηση και την κακομεταχείριση των ζώων στις εργοστασιακές φάρμες και πάνω από το 75% ανησυχεί για τις επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, την υγεία της κοινότητας, την ορατότητα των αγροτών, την ασφάλεια των εργαζομένων και το περιβάλλον³. Μια άλλη εθνική δημοσκόπηση στις ΗΠΑ διαπίστωσε ότι το 57% των ερωτηθέντων επιθυμεί μεγαλύτερη εποπτεία των υφιστάμενων εργοστασιακών εκμεταλλεύσεων⁴. Υπάρχει σαφής αποσύνδεση μεταξύ του τι πιστεύουν και τι επιθυμούν οι άνθρωποι σχετικά με τη μεταχείριση των εκτρεφόμενων ζώων και της πραγματικότητας της εντατικής κτηνοτροφίας στις Ηνωμένες Πολιτείες.

³ https://www.asPCA.org/sites/default/files/2023_industrial_ag_survey_results_report_052523_1.pdf

⁴ <https://publichealth.jhu.edu/2019/survey-majority-of-voters-surveyed-support-greater-oversight-of-industrial-animal-farms>

Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι άνθρωποι συχνά -όπως ήταν αναμενόμενο- αγνοούν τις συνθήκες και τις επιπτώσεις της βιομηχανικής κτηνοτροφίας. Για παράδειγμα, «μόνο το 19% των Αμερικανών γνώριζε ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση από τις εργοστασιακές φάρμες αυξάνει τον κίνδυνο ορισμένων καρκίνων του πνεύμονα και μόνο το 20% γνώριζε ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος επιδημιών και πανδημιών».⁵ Και παρά το γεγονός ότι το 99% του κρέατος των ΗΠΑ προέρχεται από μεγάλες εργοστασιακές φάρμες, το 58% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι τα ζώα αντιμετωπίζονται καλά στις φάρμες και το 75% ισχυρίζεται ότι αγοράζει ζωικά προϊόντα που εκτρέφονται σε καλές συνθήκες.⁶

Αυτά τα σημεία έχουν αναπτυχθεί από τον Peter Singer, ο οποίος σημείωσε ότι γενικά «αγνοούμε την κακοποίηση των ζωντανών πλασμάτων που βρίσκεται πίσω από το φαγητό που τρώμε. Η αγορά τροφίμων σε ένα κατάστημα εστιατορίου είναι το αποκορύφωμα μιας μακράς διαδικασίας, της οποίας όλα εκτός από το τελικό προϊόν αποκρύπτονται περίτεχνα από τα μάτια μας». Συγκαλύπτουμε την πηγή της τροφής μας με τους όρους που χρησιμοποιούμε, αναφερόμενοι σε αυτήν ως «μοσχαρίσιο κρέας, όχι αγελάδα και χοιρινό, όχι γουρούνι».⁸ Μιλάμε για το πώς τα αγροκτήματα υποστηρίζουν τη ζωή μας και τροφοδοτούν τις οικογένειές μας, αλλά ο ίδιος ο όρος «αγρόκτημα» φέρνει στο μυαλό μια σειρά από ευχάριστες, πλέον σχετικά σπάνιες, εικόνες: «Ένα σπίτι. Έναν αχυρώνα. Ένα κοτέτσι... [και] ένα κοπάδι αγελάδων που μεταφέρονται από τα χωράφια για άρμεγμα».⁹ Σπάνια βλέπουμε εικόνες εργοστασιακών αγροκτημάτων ή σφαγείων και έτσι συνεχίζουμε να διατηρούμε ψευδείς, ειδυλλιακές πεποιθήσεις σχετικά με τη μεταχείριση των ζώων. Φανταζόμαστε κοτόπουλα, χοίρους και αγελάδες να περιφέρονται ελεύθερα, όχι περιορισμένα σε εσωτερικούς χώρους όπου μετά βίας μπορούν να κινηθούν, χωρίς φως, όπου υποφέρουν και συχνά πεθαίνουν πριν καν σφαγιαστούν.

Το γεγονός ότι η εντατική κτηνοτροφία αναπτύσσεται συχνά σε μεγάλο βαθμό σε εσωτερικούς χώρους βοηθά πολύ να διατηρηθούν αυτές οι παρήγορες ψευδαισθήσεις. Ωστόσο, ακτιβίστριες/ες και ερευνήτριες/ες προσπάθησαν να διαπεράσουν το πέπλο, φέρνοντας κάμερες στις κλειστές πόρτες των εργοστασιακών αγροκτημάτων. Το έκαναν για να τεκμηριώσουν τον πόνο των ζώων, τις ανθυγιεινές πρακτικές παραγωγής και τις βάνουσες συνθήκες εργασίας. Ως απάντηση, η βιομηχανία κτηνοτροφίας πίεσε να θεσμοθετηθούν οι νόμοι Ag-gag έτσι ώστε να προστατευτεί από το δημόσιο μάτι.¹⁰ Αντί να προστατεύουν

⁵ [https://www.ciwf.com/news/2023/07/american-public-dangerously-unaware-of-factory-farmings-health-risks-#:~:text=The poll – carried out by,risk of epidemics and pandemics.](https://www.ciwf.com/news/2023/07/american-public-dangerously-unaware-of-factory-farmings-health-risks-#:~:text=The%20poll%20%E2%80%93%20carried%20out%20by,risk%20of%20epidemics%20and%20pandemics)

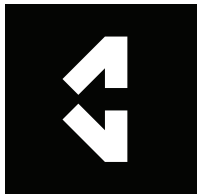
⁶ <https://www.sentienceinstitute.org/press/animal-farming-attitudes-survey-2017>

⁷ Singer, σελ. 95.

⁸ Ο.π.

⁹ Ο.π.

¹⁰ Fiber-Ostrow and Lovell, σελ 231.

τα εμπορικά μυστικά -πληροφορίες απαραίτητες για τη διατήρηση ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι ανταγωνιστικών εταιρειών- αυτοί οι νόμοι λειτουργούν κυρίως για να κρατήσουν τους καταναλωτές και το ακτιβιστικό κίνημα στο σκοτάδι σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες παράγονται τα τρόφιμά μας.

Οι νόμοι *Ag-gag* στοχεύουν να κρύψουν την πραγματική φύση της κτηνοτροφίας. Ο πρώτος τέτοιος νόμος, που θεσπίστηκε στο Κάνσας το 1990, κατέστησε «έγκλημα για οποιονδήποτε να εισέλθει σε μια εργοστασιακή φάρμα ζώων “για να τραβήξει φωτογραφίες με βιντεοκάμερα ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο” με σκοπό να βλάψει την επιχείρηση»¹¹. Και μερικές φορές τέτοιοι νόμοι προχώρησαν πέρα από την ποινικοποίηση της πράξης της καταγραφής ή της λήψης φωτογραφιών, αλλά όριζαν το αδίκημα έτσι ώστε «η απλή κατοχή μη εγκεκριμένων εικόνων ενός αγροκτήματος [να] είναι εγκληματική πράξη, καθιστώντας αυτό το υλικό νομικά ισοδύναμο με την παιδική πορνογραφία». Μέσω αυτών των νόμων, οι τοίχοι του εργοστασίου και του σφαγείου γίνονται όχι απλώς φυσικά αλλά νομικά εμπόδια.

Αόρατες Μηχανές Ζώων

Αντί να τα θεωρούν ζωντανά όντα με δικαιώματα, αξιοπρέπεια και κύρος, οι εργοστασιακές φάρμες και τα σφαγεία αντιμετωπίζουν τα ζώα ως απλούς πόρους που πρέπει να μετατραπούν σε εμπορεύματα. Είναι εργαλεία στην παραγωγική διαδικασία που πρέπει να χρησιμοποιηθούν τόσο αποτελεσματικά -και βάνουσα- όσο επιτρέπει ο νόμος και ο πολιτισμός. Είναι σημαντικό ότι ο νόμος και ο πολιτισμός κάνουν ελάχιστα για να ρυθμίσουν την κτηνοτροφική βιομηχανία. Σύμφωνα με τα λόγια της Carol Adams, μέσω της βιομηχανικής κτηνοτροφίας, τα ζώα μετατρέπονται από αισθανόμενα, ζωντανά, φυσικά ζώα σε *αόρατες μηχανές ζώων*.¹³ Η φύση και η ύπαρξη τους σβήνονται -στον νόμο, στην πράξη και στη στάση μας απέναντί τους. Γίνονται πράγματα, τρόφιμα και παραγωγικοί πόροι. Και ο έντονος πόνος τους σπάνια φαίνεται ή αναγνωρίζεται.

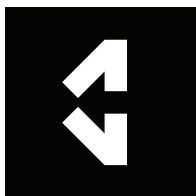
Σύμφωνα με την Adams, αυτό γίνεται εν μέρει δημιουργώντας μια διχοτόμηση μεταξύ διαφορετικών τύπων ζώων και εν μέρει αποκρύπτοντας τη μεταχείριση της κατηγορίας των ζώων που βρίσκονται στις εργοστασιακές φάρμες. Αντλώντας από το έργο του Peter Singer, η Adams σημειώνει πρώτα ότι τα δημοφιλή μέσα ενημέρωσης επικεντρώνονται στα άγρια ζώα, απεικονίζοντάς τα ως φυσικά και πλήρως ζώωδη. Αντίθετα, οι ζωές των ζώων εκτροφής εργοστασίων δεν απεικονίζονται ποτέ. Παρά το γεγονός ότι είναι η πλειοψηφία όλων των θηλαστικών και των πτηνών, τα εκτρεφόμενα ζώα δεν υπάρχουν στη συλλογική συνείδηση. Αυτό επηρεάζει ακόμη και εκείνες τις φωνές που είναι πιο επικριτικές ως προς την

¹¹ Ο.π., σελ.239

¹² Ο.π.

¹³ Adams, σελ. 132-134.

¹⁴ <https://mercyforanimals.org/blog/study-60-percent-of-all-mammals-are-farmed/>.

αντικειμενοποίηση και την εμπορευματοποίηση του φυσικού κόσμου, συμπεριλαμβανομένων των οικοφεμινιστριών, οι οποίες συχνά «δεν βλέπουν καθόλου τα ζώα φάρμας και έτσι δεν μπορούν να τα δουν ως μέρος της φύσης».¹⁵

Η απόκρυψη αναρίθμητων ζώων σε εργοστάσια χωρίς παράθυρα βοηθά στη διατήρηση αυτής της έλλειψης ορατότητας. Είναι απομονωμένα, μακριά από τα μάτια των καταναλωτών, κλειδωμένα σε κτίρια σχεδιασμένα αποκλειστικά για να διευκολύνουν τη φθηνή και ταχεία ανάπτυξή τους και, τελικά, την πιο αποτελεσματική σφαγή τους. Η αορατότητα ενισχύεται από την απουσία ενημέρωσης σχετικά με τη ζωή των ζώων εκτροφής. Το πολιτιστικό μας φανταστικό για το μικρό οικογενειακό αγρόκτημα μπορεί να καθησυχάσει τη συνείδησή μας και να μας παραπλανήσει ώστε να διατηρήσουμε μια τερατωδώς σκληρή πρακτική. Διατηρούμε την ψευδαίσθηση ότι τα εκτρεφόμενα ζώα εκτρέφονται και (ίσως) σφάζονται σε εξωτερικούς χώρους όπου ζουν φυσιολογικές ζωές (για μέλη του είδους τους). Αλλά αυτή η αορατότητα -μια διαδικασία που διευκολύνει την αναγωγή τους σε απλές μηχανές ή παραγωγικά εργαλεία- είναι εν μέρει αποτέλεσμα των νόμων *Ag-gag*¹⁶. Τέτοιοι νόμοι προσθέτουν ένα τυπικό νομικό εμπόδιο στο ουσιαστικό φυσικό εμπόδιο, των τοίχων χωρίς παράθυρα, του εργοστασιακού αγροκτήματος. Καθιστούν έγκλημα το να σπάσουν τα μάγια της ειδυλλιακής φανταστικής εργοστασιακής φάρμας. Έτσι, διαιωνίζουν τις ψευδαισθήσεις που έχουμε για τη «ζωή στο αγρόκτημα».

Διαχωρισμένα Κόστη

Η βιομηχανική κτηνοτροφία δεν βασίζεται μόνο στην απόκρυψη της μεταχείρισης των ζώων, αλλά στη στεγανοποίηση του κόστους μιας βιομηχανίας που καταστρέφει το περιβάλλον. Αυτό περιλαμβάνει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η κτηνοτροφία στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένου του συνακόλουθου προβλήματος της αποψίλωσης των δασών, καθώς και της υπερβολικής σπατάλης νερού -ενός πόρου που γίνεται όλο και πιο πολύτιμος. Ωστόσο, εδώ θα επικεντρωθώ στις τοπικές επιπτώσεις -τις μυρωδιές των εργοστασιακών αγροκτημάτων, τη δηλητηρίαση των αποθεμάτων νερού και τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του αέρα για τις τοπικές κοινότητες. Τούτες οι επιπτώσεις είναι άμεσες, σαφώς συνδεδεμένες με την παραγωγή ζωικών προϊόντων και επηρεάζουν σοβαρά όσους ανθρώπους ζουν κοντά στα εργοστάσια εκτροφής.

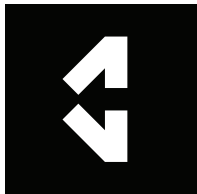
Όπως συζητήθηκε από την Christine Ball-Blakely, η εντατική κτηνοτροφία προκαλεί μια σειρά από τοπικές περιβαλλοντικές καταστροφές. Πρώτον, «ρυπαίνει τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα», μεταξύ άλλων μέσω «παραβιάσεων λιμνοθαλασσών, καταστροφικών πλημμυρών και διαφυγής υδάτων».¹⁷ Αυτό μπορεί

¹⁵ Adams, σελ. 132.

¹⁶ Ο.π.

¹⁷ Ball-Blakely, σελ. 5.

να οδηγήσει σε «μολυσμένο πόσιμο νερό», ειδικά σε περιοχές που «έχουν αυξημένα ποσοστά εξάρτησης από πηγάδια για πόσιμο νερό». ¹⁸ Δεύτερον, οι εργοστασιακές φάρμες συμβάλλουν στην ατμοσφαιρική ρύπανση, προσθέτοντας «σχεδόν το 75% της ατμοσφαιρικής ρύπανσης αμμωνίας των ΗΠΑ» ¹⁹. Αναδεικνύοντας τη σημασία αυτών των επιπτώσεων, η Ball-Blakely αναφέρει μια μελέτη σύμφωνα με την οποία οι γειτονικές σε βιομηχανικές μονάδες εντατικής κτηνοτροφίας κοινότητες «υπέφεραν από δυσανάλογα επίπεδα έντασης, θυμού, σύγχυσης, κόπωσης, κατάθλιψης και έλλειψης συνολικής σφριγηλότητας, καθώς και από περισσότερες παθήσεις του ανώτερου αναπνευστικού και του γαστρεντερικού συστήματος σε σχέση με τους γείτονες άλλων τύπων αγροκτημάτων και μη κτηνοτροφικών περιοχών» ²⁰.

Τρίτον, η εντατική κτηνοτροφία οδηγεί επίσης σε σημαντική μείωση των αξιών των ακινήτων. Αυτό προκύπτει εν μέρει από τη ρύπανση του αέρα και των υδάτων που περιέγραψα παραπάνω, αλλά και από τη μυρωδιά των εργοστασιακών λυμάτων. Αυτό μπορεί να αφήσει τους ανθρώπους να αισθάνονται παγιδευμένοι στα σπίτια τους και να αποφεύγουν να κρεμάσουν τα ρούχα τους για να στεγνώσουν. ²¹ Και τα οικονομικά κόστη μπορεί να είναι σημαντικά καθώς «μία μελέτη διαπίστωσε ότι οι ιδιοκτησίες εντός τριών μιλίων από μια [εργοστασιακή φάρμα] μειώθηκαν σε αξία κατά 66%... ενώ οι ιδιοκτησίες σε απόσταση ενός δεκάτου του μιλίου από ένα [εργοστασιακό αγρόκτημα] μειώθηκαν σε αξία έως και 88%». ²²

Αυτές οι ιδιοκτησίες βρίσκονται προβλέψιμα σε χαμηλού εισοδήματος αγροτικές κοινότητες, με πληθυσμό κυρίως μαύρων και λατίνων, που έχουν στερηθεί συστηματικά πολιτική δύναμη. Το κόστος μετατοπίζεται σε λιγότερο πολιτικά ισχυρές ομάδες και έτσι διασφαλίζεται ότι δεν επηρεάζονται «οικονομικά παραγωγικές και πολύτιμες» ιδιοκτησίες. Και ενώ βρίσκονται γενικά σε κοινότητες χαμηλού εισοδήματος, έχουν δυσανάλογο αντίκτυπο στις φυλετικές μειονότητες. Για παράδειγμα, σε σχέση με τους λευκούς πληθυσμούς, «το ποσοστό των Αφροαμερικανών, των Ισπανόφωνων και των ιθαγενών Αμερικανών που ζουν σε απόσταση τριών μιλίων από μια εργοστασιακή φάρμα χοιρινού της Βόρειας Καρολίνας είναι 1,54, 1,39 και 2,18 φορές υψηλότερο, αντίστοιχα». ²³ Επιπλέον, τα σχολεία της Βόρειας Καρολίνας «με σημαντικό αριθμό μαύρων και λατίνων μαθητών (περίπου 37%)- και ελαφρώς λιγότερους από τους μισούς μαθητές σε προγράμματα επιδοτημένου μεσημεριανού

¹⁸ Ο.π.

¹⁹ Ο.π. σελ. 6

²⁰ Ο.π.

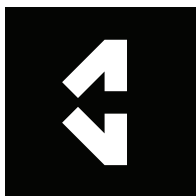
²¹ Ο.π.

²² Ο.π.

²³ Ο.π. σελ. 5

²⁴ <https://ffacoalition.org/articles/environmental-racism-factory-farming/>

από τους μισούς μαθητές σε προγράμματα επιδοτημένου μεσημεριανού γεύματος- βρίσκονταν κατά μέσο όρο 4,9 μίλια από χοιροτροφεία, ωστόσο τα σχολεία με περισσότερους λευκούς και υψηλότερου εισοδήματος μαθητές βρέθηκαν να είναι κατά μέσο όρο 10,8 μίλια μακριά». ²⁴ Τόσο στο σπίτι όσο και κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης σε δημόσια σχολεία -σε μια κρίσιμη εποχή της ζωής στην οποία οι άνθρωποι είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι στις επιπτώσεις των περιβαλλοντικών ρύπων- οι όχι λευκοί άνθρωποι χαμηλού εισοδήματος βρίσκονται δυσανάλογα κοντά σε μια από τις πιο καταστροφικές για το περιβάλλον βιομηχανίες.

Ανεπιθύμητοι Φιλοξενούμενοι & Εργατικό Δυναμικό Χωρίς Χαρτιά

Μεγάλο μέρος της γεωργικής εργασίας - ειδικά της βιομηχανικής κτηνοτροφίας - εκτελείται από εργατικό δυναμικό που έχει μεταναστεύσει²⁵. Αυτό περιλαμβάνει ένα μεγάλο ποσοστό εργασίας που εκτελείται τόσο από προσωρινό εργατικό δυναμικό όσο και από άτομα χωρίς έγγραφα. Για παράδειγμα, το 52,9% των ανθρώπων που συσκευάζουν στα εργοστάσια συσκευασίας κρέατος έχουν μεταναστεύσει²⁶. Εκτιμάται ότι το 17% όλων των ανθρώπων που εργάζονται με τη γη δεν έχουν χαρτιά²⁷. Τέλος, «[τ]α αγροκτήματα απασχολούν ως επί το πλείστον εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά. Ο γεωργικός τομέας απασχολεί γενικά περισσότερα από 3 εκατομμύρια μεταναστευτικό και εποχικό εργατικό δυναμικό και το 72% από αυτό γεννιέται εκτός των ΗΠΑ», ενώ «το εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά αποτελεί σχεδόν το ήμισυ του εργατικού δυναμικού» ειδικά στην κτηνοτροφία.²⁸

Αυτό δεν είναι ένα ιστορικό ατύχημα, υπάρχει χρησιμότητα για τη βιομηχανία. Σύμφωνα με τον Justin Akers Chacón, το βορειοαμερικανικό μοντέλο συσσώρευσης κεφαλαίου «περιλαμβάνει την υπεραστυνόμευση και την καταστολή του εργατικού δυναμικού χωρίς χαρτιά στις ΗΠΑ και τη διατήρηση ξεκάθαρα διαχωρισμένων αγορών εργασίας μεταξύ εθνών», γεγονός που συμβάλλει σε «ένα υπερεκμεταλλευτικό όριο χαμηλών μισθών εντός της περιφερειακής οικονομίας».²⁹ Εστιάζοντας αποκλειστικά στα άτομα χωρίς έγγραφα, ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες το εργατικό δυναμικό να έχει ή να κάνει χρήση κάποιας νομικής προστασίας στον χώρο εργασίας. Ο φόβος της απέλασης σημαίνει ότι είναι απίθανο να αναφέρουν παραβιάσεις του κατώτατου μισθού, τραυματισμούς στον χώρο εργασίας, κακή μεταχείριση των ζώων ή περιβαλλοντικές παραβιάσεις. Αυτά τα άτομα πρέπει να σιωπούν ώστε να παραμένουν αόρατα.

²⁴ <https://ffacoalition.org/articles/environmental-racism-factory-farming/>

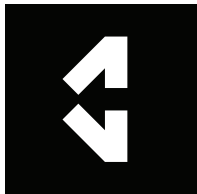
²⁵ Εκτελείται επίσης δυσανάλογα από μαύρες/ους και εργαζόμενες/ους χαμηλού εισοδήματος.

²⁶ <https://cepr.net/meatpacking-workers-are-a-diverse-group-who-need-better-protections/>

²⁷ <https://www.pewresearch.org/hispanic/2016/11/03/industries-of-unauthorized-immigrant-workers/>

²⁸ <https://elecenter.com/1276/undocumented-animal-agriculture-workers-in-the-united-states/>

²⁹ Chacón σελ. 1.

Για παράδειγμα, οι άνθρωποι χωρίς έγγραφα αναφέρουν σπάνια τους τραυματισμούς στο χώρο εργασίας, λόγω του φόβου της απέλασης. Ωστόσο, παρά το γεγονός αυτό, οι επίσημες στατιστικές είναι μια έντονη υπενθύμιση των συνθηκών εργασίας στην κτηνοτροφία. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση, «το 65% των συσκευαστών κρέατος έχουν τραυματιστεί εν ώρα εργασίας, αλλά... η Υπηρεσία Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας (OSHA) πιστεύει ότι αυτοί οι αριθμοί δεν αναφέρονται επαρκώς, επειδή οι άνθρωποι που εργάζονται χωρίς έγγραφα φοβούνται πολύ τα αντίποινα για να αναφέρουν έναν τραυματισμό».³⁰ Και, όπως σημειώνει ο Chacón, «ο νόμος αρνείται στους εργαζόμενους βασικά δικαιώματα όπως να οργανώνουν συνδικάτα, συλλογικές διαπραγματεύσεις, να κάνουν παράπονα ή να αξιοποιούν την ταξική τους δύναμη με οποιονδήποτε τρόπο για υψηλότερους μισθούς, καλύτερες συνθήκες εργασίας ή να έχουν πολιτικά δικαιώματα. Στην πραγματικότητα, τους καθιστά μόνιμα εργαζόμενους κατά βούληση του εργοδότη». Οι πενιχρές προστασίες που απολαμβάνει το υπόλοιπο χαμηλόμισθο εργατικό δυναμικό δεν ισχύουν για τους ανθρώπους που εργάζονται χωρίς χαρτιά.

Η Harsha Walia υποστηρίζει ότι οι μεταναστευτικές πολιτικές χρησιμοποιούνται εν μέρει για την κατασκευή μιας δεξαμενής υπερ-εκμεταλλεύσιμου εργατικού δυναμικού: είτε διοχετεύοντας το άμεσα σε προγράμματα προσωρινής μετανάστευσης εργατικού δυναμικού είτε συμβάλλοντας έμμεσα σε μεγάλα ποσοστά μετανάστευσης χωρίς νομιμοποιητικά χαρτιά. Η Walia περιγράφει τη διαδικασία ως «εμπορευματοποιημένη συμπερίληψη των μεταναστών και των προσφύγων ως μη καταγεγραμμένων ή προσωρινών εργαζομένων με αποδυναμωμένη εργατική δύναμη που εγγυάται τη συσσώρευση κεφαλαίου».³² Η είσοδός τους βασίζεται στις ανάγκες της εγχώριας αγοράς εργασίας και διαμορφώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αξιοποιηθούν στο μέγιστο.

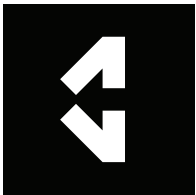
Οι άνθρωποι που δεν έχουν χαρτιά δεν είναι συχνά, είτε τυπικά είτε ουσιαστικά, σε θέση να έχουν κάποια προστασία στο χώρο εργασίας ή να κάνουν συλλογικές διαπραγματεύσεις. Συνήθως, το προσωρινό εργατικό δυναμικό τα πάει ελάχιστα καλύτερα. Τα προγράμματα μετανάστευσης εργατικού δυναμικού κατασκευάζονται με τρόπο που βοηθά στην κάλυψη των προσωρινών αναγκών της αγοράς εργασίας, παρέχοντας παράλληλα μια ελεγχόμενη, σχετικά ανίσχυρη δεξαμενή εργατικού δυναμικού. Όπως σημειώνει ο Alex Sager, «οι άνθρωποι που έχουν μεταναστεύσει, προσλαμβάνονται με προσωρινό καθεστώς και περιορισμένα δικαιώματα, ώστε να μπορούν να χρησιμεύσουν ως φθηνό, αναλώσιμο εργατικό δυναμικό».³³ Συχνά συνδέονται με συγκεκριμένους εργοδότες και κλάδους της αγοράς εργασίας, περιορίζοντας έτσι τις επιλογές εξόδου και, ως εκ τούτου, μειώνοντας τη διαπραγματευτική ισχύ.

³⁰ <https://elecenter.com/1276/undocumented-animal-agriculture-workers-in-the-united-states/>

³¹ Chacón, σελ. 187

³² Walia, σελ. 85.

³³ Sager, σελ. 41.

Αυτό ισχύει ακόμη και για τα ιδιαίτερα δημοφιλή προγράμματα προσωρινής μετανάστευσης εργατικού δυναμικού, όπως το Temporary Foreign Worker του Καναδά, το οποίο έχει περιγραφεί ως η «Rolls Royce της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού».³⁴ Σύμφωνα με την Walia, αυτό το εγκωμιαστικό πρόγραμμα αφήνει το εργατικό δυναμικό «χωροταξικά απομονωμένο, ουσιαστικά στερώντας θεμελιώδη δικαιώματα και κοινωνικές παροχές» και συχνά χωρίς καμία εφικτή πρόσβαση στην ιθαγένεια.³⁵ Και έχει υπολογιστεί ότι έχει «ληστέψει» από κάθε αγρότισσα είκοσι χιλιάδες και κάθε οικιακή βοηθό δέκα χιλιάδες δολάρια σε απλήρωτους μισθούς κάθε δύο χρόνια.³⁶ Ο Gilbert Gonzalez έχει πραγματοποιήσει ιστορική συγκριτική ανάλυση των προγραμμάτων φιλοξενούμενου εργατικού δυναμικού στις ΗΠΑ, αναδεικνύοντας τις ομοιότητες μεταξύ του πλέον δυσφημισμένου προγράμματος «bracero» και των σημερινών καθεστώτων προσωρινής μετανάστευσης εργατικού δυναμικού. Το 1974, για παράδειγμα, ο πρόεδρος του Μεξικού Luis Echeverria εξέφρασε την επιθυμία να συνεργαστεί με τις ΗΠΑ για την ανάπτυξη μιας ανανεωμένης συμφωνίας «bracero» ως απάντηση στη μετανάστευση χωρίς έγγραφα.³⁷ Τόσο η μεξικανική όσο και η αμερικανική κυβέρνηση είχαν καταλήξει να βασίζονται σε υψηλά ποσοστά μετανάστευσης και «δεν ήταν σε θέση να εγκαταλείψουν μόνιμα ένα είδος προγράμματος εργασίας που για πάνω από δύο δεκαετίες έχει εξυπηρετήσει με επιτυχία τις εργασιακές απαιτήσεις των αγροτικών επιχειρήσεων».³⁸ Το Μεξικό θα μπορούσε να απαλλαγεί από ένα μεγάλο κομμάτι άνεργου πληθυσμού και θα λάμβανε τα οφέλη των εμβασμάτων. Και τέτοια προγράμματα θα βοηθούσαν τις ΗΠΑ να διαχειριστούν καλύτερα τις μεταναστευτικές ροές και να εξασφαλίσουν έναν ελεγχόμενο πληθυσμό εργαζομένων.

Το 2004, ο τότε πρόεδρος George W. Bush πρότεινε ένα νέο πρόγραμμα φιλοξενούμενου εργατικού δυναμικού, το οποίο δημιούργησε χώρο τόσο για το υπάρχον τότε εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά όσο και για το επίδοξο φιλοξενούμενο εργατικό δυναμικό που εξακολουθούσε να ζει εκτός των ΗΠΑ, και ιδιαίτερα εκείνο που ζούσε στο Μεξικό.³⁹ Και ενώ οι πρώην «braceros» το είδαν αυτό ως επαναπροσδιορισμό του υπάρχοντος σκληρού και εκμεταλλευτικού προγράμματος «bracero» και απωθήθηκαν από την πρόταση του Μπους, οι επιχειρήσεις που απασχολούν μεγάλο αριθμό μεξικανικού εργατικού δυναμικού

---

³⁴ Walia, σελ. 8.

³⁵ Ο.π. σελ. 157

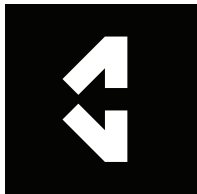
³⁶ Ο.π.

³⁷ Το πρόγραμμα Bracero ήταν, σύμφωνα με τον Chacón, «ένα σύστημα συμβάσεων εργασίας με κρατική διαπραγμάτευση που μετέφερε τους Μεξικανούς εργάτες στην καπιταλιστική αγροτική παραγωγή των ΗΠΑ (και στην κατασκευή σιδηροδρόμων) μεταξύ 1942 και 1965» (Chacón, σελ. 45).

³⁸ Gonzalez, σελ. 148.

³⁹ Ο.π. σελ. 157.

⁴⁰ Ο.π. σελ. 160.

στάθηκαν ένθερμοι υποστηρικτές της πρότασης. Σύμφωνα με τον Gonzalez, «ένας μεγαλο-καλλιεργητής ντομάτας στην Καλιφόρνια αποκάλυψε το σχέδιο Μπους “χριστουγεννιάτικο δώρο”». ⁴¹ Τέτοια προγράμματα βοηθούν στη ρύθμιση των ροών εργασίας, διασφαλίζοντας ότι το εργατικό δυναμικό που έχει μεταναστεύσει καλύπτει τις τρέχουσες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Αλλά βοηθούν επίσης στη ρύθμιση αυτού του εργατικού δυναμικού, συνδέοντάς το με συγκεκριμένους εργοδότες και τομείς της αγοράς εργασίας, μειώνοντας έτσι σημαντικά τη διαπραγματευτική του ισχύ και την ουσιαστική του πρόσβαση στην προστασία του χώρου εργασίας.

Η χρήση προσωρινού εργατικού δυναμικού και εργατικού δυναμικού χωρίς χαρτιά βοηθά στην απόκρυψη και την αορατότητα του κόστους των εργοστασιακών αγροκτημάτων -για το εργατικό δυναμικό, τα ζώα και τις κοινότητες που επηρεάζονται από τη ρύπανσή τους. Όταν το εργατικό δυναμικό δεν μπορεί να επικαλεστεί νομική προστασία, όταν η νόμιμη διαμονή του συνδέεται με την εργασία του ή όταν εργάζεται χωρίς έγγραφα, ο λόγος του περιορίζεται σημαντικά. Δεν μπορεί να ρίξει φως με ασφάλεια στις μυριάδες καταχρήσεις που συμβαίνουν στη βιομηχανική κτηνοτροφία.

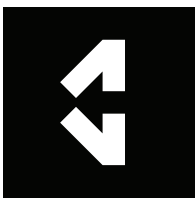
Ο φυλετικός και ταξικός διαχωρισμός της βιομηχανικής κτηνοτροφίας παίζει επίσης ζωτικό ρόλο στην άγνοια του κοινού για τις επιπτώσεις της εργοστασιακής κτηνοτροφίας. Για παράδειγμα, όταν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις συγκεντρώνονται σε κοινότητες χαμηλού εισοδήματος μη λευκών, τότε οι πιο πολιτικά και οικονομικά ισχυροί δεν χρειάζεται να επωμιστούν -και συχνά ενδιαφέρονται πολύ λιγότερο για- αυτό το κόστος.

Ο πόνος αυτών των κοινοτήτων είναι λιγότερο ορατός και σημαντικός για εκείνους που έχουν πολιτική εξουσία -για εκείνους που θεωρούνται *σημαντικοί*. Εφόσον τούτο το έργο εκτελείται από μερικά από τα πιο περιθωριοποιημένα μέλη της κοινωνίας και μιας που το κόστος συσσωρεύεται εντός έντονα περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, οι βλάβες συχνά αγνοούνται.

Το πρόβλημα επιδεινώνεται, όταν οι κτηνοτροφικές κοινότητες αποτελούνται σε μεγάλο βαθμό από άτομα χωρίς χαρτιά και άτομα με φίλους και οικογένεια χωρίς έγγραφα, που διστάζουν να ειδοποιήσουν τις αρχές. Οι άνθρωποι χωρίς χαρτιά και οι κοινότητές τους υποφέρουν από επιδρομές της αστυνομίας (ICE) και βιώνουν τις βάνουσες επιπτώσεις νόμων όπως οι συμφωνίες SB1070 και 287 (g) της Αριζόνα. Η αυξανόμενη επικράτηση της επιβολής της εσωτερικής μετανάστευσης -η οποία έχει σχεδιαστεί για τον εντοπισμό, τη συγκέντρωση και την απέλαση των ατόμων χωρίς έγγραφα- συνιστά μια συνεχώς παρούσα απειλή

---

⁴¹ Ο.π. σελ. 161.

για τις κοινότητες ανθρώπων χωρίς έγγραφα. Αυτό διευκολύνει τον φόβο της εξάρτησης από τις κρατικές υπηρεσίες. Αυτό όχι μόνο υπονομεύει την κοινωνική τους ισότητα, αλλά σημαίνει ότι αυτές οι κοινότητες είναι λιγότερο πιθανό να αναφέρουν παραβιάσεις που βιώνουν. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπή αναφορά της εταιρικής ρύπανσης, μεταξύ άλλων, από τη βιομηχανική κτηνοτροφία.

Αυτό το σημείο έχει επισημανθεί από τον Εκτελεστικό Διευθυντή της Greenpeace, Phillip Radford, ο οποίος υποστήριξε ότι μπορούμε να προστατεύσουμε καλύτερα το περιβάλλον και τα μέλη της κοινότητάς μιλώντας μαζί ενάντια στην εταιρική ρύπανση, «αν οι άνθρωποι φοβούνται να μιλήσουν, χάνουν ένα από τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματά τους. Η τρέχουσα μεταναστευτική πολιτική των ΗΠΑ αναγκάζει τις ευάλωτες κοινότητες να σιωπούν για την εταιρική ρύπανση από φόβο μήπως διαλυθούν οι ζωές και οι οικογένειές τους».⁴² Η κατασκευασμένη σιωπή τους, δεν αφήνει [να ακουστεί] μια μεγάλη προειδοποιητική σειρήνα. Ως εκ τούτου, τοποθετώντας εργοστασιακές φάρμες και σφαγεία κοντά σε κοινότητες χωρίς χαρτιά και απασχολώντας ένα μεγάλο ποσοστό εργαζομένων χωρίς χαρτιά, η βιομηχανική κτηνοτροφία μπορεί να προστατεύσει περαιτέρω τη δύναμή της να ρυπαίνει.

Αόρατες Μηχανές Εργασίας

Όπως αντιμετωπίζει τα ίδια τα ζώα, η βιομηχανική κτηνοτροφία αντιμετωπίζει και το εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά, ως απλό εργαλείο στην παραγωγική διαδικασία.⁴³ Τα ζώα είναι οι μηχανές που πρέπει να γίνουν τρόφιμα, το εργατικό δυναμικό είναι η μηχανή που φτιάχνει τρόφιμα. Δεν έχει ουσιαστική πρόσβαση στα βασικά εργασιακά δικαιώματα και η επισφάλεια και η αδυναμία αυτών των ανθρώπων χρησιμοποιούνται για να τους εμπλέξουν σε σχέσεις υπερεκμετάλλευσης και κακοποίησης. Όπως και τα υπόλοιπα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή, πρέπει να αγοράζονται τόσο φθηνά όσο επιτρέπει ο νόμος, να χρησιμοποιούνται τόσο σκληρά όσο επιτρέπει η συντήρησή τους και να απορρίπτονται όταν δεν είναι πλέον αποδοτικά.⁴⁴

Σε αυτή την ενότητα θέλω να συνοψίσω εν συντομία τους διάφορους τρόπους με τους οποίους το εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά και οι άνθρωποι που εργάζονται προσωρινά στη βιομηχανική κτηνοτροφία αντιμετωπίζονται ως αόρατες μηχανές εργασίας. Πρώτον, η γλώσσα που χρησιμοποιείται για να τους περιγράψει και η κοινωνική στάση που έχουμε απέναντί τους διαγράφουν την προσωπικότητά

⁴² https://www.huffpost.com/entry/the-environmental-case-fo_b_2876324

⁴³ Αυτό ισχύει και για άλλες βιομηχανίες που απασχολούν μεγάλο αριθμό μεταναστών χωρίς χαρτιά και βασίζονται στη προσωρινή εργασία.

⁴⁴ Αυτό ισχύει, φυσικά, σε κάποιο βαθμό για όλο το εργατικό δυναμικό. Αλλά οι νομικές προστασίες που δίνουν στο εργατικό δυναμικό κάποια δικαιώματα και προστασίες είναι είτε λιγότερο ισχυρές, ανεπαρκώς εφαρμόσιμες ή ανύπαρκτες σε αυτή την περίπτωση.

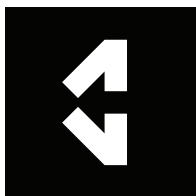
τους και τους αντιμετωπίζουν είτε ως πόρους που πρέπει να χρησιμοποιηθούν είτε ως ανεπιθύμητο ξένο σώμα που πρέπει να απελαθεί. Δεύτερον, η σχετική έλλειψη εργασιακής προστασίας τοποθετεί αυτά τα άτομα κάτω από το επίπεδο του απλού εργατικού δυναμικού. Γίνονται υπερεκμεταλλευόμενοι, επισφαλείς και προσωρινοί. Ακόμη περισσότερο από τους εγχώριο εργατικό δυναμικό, γίνονται ένα απλό εργαλείο στην παραγωγική διαδικασία. Έτσι μένουν σιωπηλοί, ανίκανοι να απωθήσουν με ασφάλεια την παράνομη ή άδικη εταιρική συμπεριφορά. Και τρίτον, οι νόμοι ag-gag τους φιμώνουν περαιτέρω, υπονομεύοντας την ικανότητά τους να τρυπήσουν το πέπλο του εργοστασίου και του σφαγείου.

Τα ονομάζουμε βοδινό, χοιρινό και πουλερικά. Ομοίως, τα δημοφιλή μέσα ενημέρωσης και ο πολιτισμός μας περιγράφουν τους χωρίς χαρτιά ως «παράνομους». Περιγράφουμε τον προσωρινή/ο φιλοξενούμενη/ο εργαζόμενη/ο ως μετανάστρια/η που κλέβει τις δουλειές. Χαρακτηρίζονται εγκληματίες και «κακοί άνθρωποι» πριν καν εμπλακούν στην κοινωνία των πολιτών. Και αυτές οι συμπεριφορές επιδεινώνονται καθώς το προσωρινό εργατικό δυναμικό που έχει μεταναστεύσει έρχεται αντιμέτωπο με τις αντιδράσεις που υπάρχουν εναντίον των ανθρώπων που έχουν μεταναστεύσει χωρίς χαρτιά.

Όπως έχει υποστηρίξει η Amy Reed-Sandoval, η δυσφήμιση και ο εξοστρακισμός των ανθρώπων χωρίς χαρτιά δεν τελειώνουν εκεί. Αντ' αυτού, ισχύουν ευρύτερα και επηρεάζουν την κοινωνική θέση πολλών ατόμων που έχουν μεταναστεύσει νόμιμα. Σύμφωνα με την Reed-Sandoval, οι «κοινωνικά αθέμιτοι» άνθρωποι που μετανάστευσαν «τεκμαίρεται ότι δεν έχουν χαρτιά απλώς και μόνο λόγω της εμφάνισής τους» και υπόκεινται σε «εξευτελιστικούς περιορισμούς που σχετίζονται με τη δήθεν παράνομη μετανάστευση... σε αυτήν ακριβώς τη βάση».⁴⁵ Ως εκ τούτου, νόμιμοι πολίτες και προσωρινό εργατικό δυναμικό παρασύρονται από την εσωτερική επιβολή της μετανάστευσης και τις ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις της.

Σε γενικές γραμμές, η ιδέα είναι ότι η κρατική επιβολή της μετανάστευσης -και οι ατομικές προκαταλήψεις όπως και η διαφορετική μεταχείριση με βάση το αντιληπτό καθεστώς μετανάστευσης- δεν μπορούν να παρακολουθήσουν αξιόπιστα τα εν λόγω εμφανιστικά χαρακτηριστικά. Οι άνθρωποι που δεν έχουν χαρτιά δεν είναι γίνεται να προσδιοριστούν βάσει εμφάνισης. Δεν είναι εμφανές το καθεστώς της υπηκοότητάς τους. Επομένως, η στόχευσή τους συχνά σημαίνει στόχευση ατόμων βάσει δημογραφικών ενδείξεων. Σημαίνει στόχευση ανθρώπων που μοιάζουν να μην έχουν χαρτιά: άνθρωποι που μιλούν ελάχιστα ή καθόλου αγγλικά, άνθρωποι που «φαίνονται να είναι από το Μεξικό» και ειδικά άνθρωποι

⁴⁵ Reed-Sandoval, σελ. 3.

που ταιριάζουν και στις δύο αυτές περιγραφές. Οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί, ακόμη και όταν τους επιτρέπεται νομικά να βρίσκονται στη χώρα και ακόμη και όταν κάνουν εργασία ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της οικονομίας, δυσφημούνται και παρενοχλούνται. Η ισότιμη ηθική τους προσωπικότητα ξεθωριάζει στο παρασκήνιο, αποκρύπτεται από ένα ισχυρό και εκτεταμένο σύνολο στάσεων και πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις.

Δεύτερον, όπως συζητήθηκε στην προηγούμενη ενότητα, το νομικό καθεστώς -τόσο για την εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά όσο και για το προσωπικό εργατικό δυναμικό- δεν παρέχει πολλές από τις παραδοσιακές προστασίες που απολαμβάνει το εγχώριο εργατικό δυναμικό. Ενώ η εργασία συνήθως βρίσκεται σε μειονεκτική θέση στη σχέση της με το κεφάλαιο, αυτό το μειονέκτημα είναι τουλάχιστον κάπως μειωμένο για τους πολίτες εργαζόμενους σε χώρες υψηλού εισοδήματος. Τα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, οι νόμοι περί κατώτατου μισθού και άλλες προστασίες στο χώρο εργασίας -συμπεριλαμβανομένων των μέγιστων ωρών και της υποχρεωτικής αμοιβής υπερωριών- προσφέρουν μια μικρή δύναμη και δημιουργούν ένα κατώτατο όριο κάτω από το οποίο δεν μπορούν να πέσουν οι μισθοί. Αυτό δεν ισχύει για το εργατικό δυναμικό που έχει μεταναστεύσει, ειδικά το μέρος αυτού που δεν έχει χαρτιά, αλλά επίσης, όπως συζητήθηκε στην προηγούμενη ενότητα, ούτε για τους προσωρινό εργατικό δυναμικό.

Όπως σημειώνει ο Chacón, βασιζόμενη σε μεγάλο βαθμό σε μη καταγεγραμμένη και προσωρινή εργασία, η βιομηχανική γεωργία μπορεί να εξασφαλίσει μεγαλύτερες αποδόσεις.⁴⁶ Αυτό βοηθά να «δημιουργηθούν κατώτατα όρια μισθών που είναι τόσο υποβαθμισμένα που συνήθως περιορίζονται σε εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά». Αυτό το εργατικό δυναμικό υφίσταται υπερεκμετάλλευση -λαμβάνει λιγότερα ως αμοιβή για τον ίδιο βαθμό παραγωγικής εργασίας και, μέσω αυτού, συμβάλλει σε υψηλότερα ποσοστά κέρδους. Δεν αντιμετωπίζονται ως μόνιμα μέλη της επιχείρησης -μέλη των οποίων η υγεία και η ευτυχία πρέπει να λαμβάνεται τουλάχιστον ελάχιστα υπόψη. Αντιθέτως, η έλλειψη επιλογών εξόδου και νομικής προστασίας επιτρέπει στη βιομηχανία να το αντιμετωπίζει ως πόρο που πρέπει να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά και βίαια ώστε να μεγιστοποιηθεί το κέρδος. Τέτοιο εργατικό δυναμικό πλησιάζει επικίνδυνα το καθεστώς των απλών μηχανών στην παραγωγική διαδικασία, αυτές που χρησιμοποιούνται τόσο σκληρά όσο είναι παραγωγικές και όσο το επιτρέπει η πενιχρή νομική προστασία τους.

---

⁴⁶ Chacón, σελ. 167.

⁴⁷ Ο.π. σελ. 187.

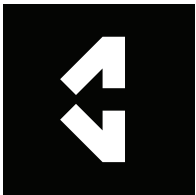

Το εργατικό δυναμικό που έχει μεταναστεύσει -συμπεριλαμβανομένων του προσωρινού εργατικού δυναμικού αλλά και των ανθρώπων χωρίς χαρτιά- είναι κοινωνικά δυσφημισμένο, πολιτικά ανίσχυρο και υποφέρει από σχέσεις υπερεκμετάλλευσης στην εργασία, όπου αφήνεται απροστάτευτο ή υποπροστατευμένο από την εγχώρια εργατική νομοθεσία⁴⁸. Ως αποτέλεσμα, όχι μόνο βιώνει μεγαλύτερες βλάβες στην εργασία από ρυπογόνες βιομηχανίες, αλλά οι βλάβες που υφίσταται είναι πιο πιθανό να κρυφτούν από την κοινή θέα. Αυτή η αόρατη βλάβη επιδεινώνεται από το τρίτο πρόβλημα –τους νόμους Ag-gag. Το μη καταγεγραμμένο και προσωρινό εργατικό δυναμικό βλέπει τη φωνή και τη δύναμή του να μειώνεται ακόμη περισσότερο από τέτοιους νόμους, οι οποίοι αυξάνουν τις ήδη σημαντικές απειλές που αντιμετωπίζει εάν μιλήσει ανοιχτά για τη μεταχείριση, τη μεταχείριση των ζώων ή την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Όπως και με τις βλάβες στα ζώα, οι βλάβες στους μετανάστες εργαζόμενους και τις κοινότητές τους είναι ήδη διαχωρισμένες και κρυμμένες ακόμη και χωρίς τους Ag-gag νόμους. Τέτοιοι νόμοι, ωστόσο, ενισχύουν τους τοίχους της φάρμας των ζώων και βαθαινούν τις σκιές μέσα στις οποίες ζουν και εργάζονται οι κοινότητες των μεταναστών. Αυξάνουν το κόστος που συνδέεται με την καταγγελία των παραβιάσεων στο χώρο εργασίας αλλά και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος για όλα τα μέρη, ιδίως για τους μη πολίτες. Και με αυτόν τον τρόπο, κάνουν πολλά για να δικαιολογήσουν και να διαιωνίσουν το σημερινό καταχρηστικό *status quo*.

Το παράνομο εργατικό δυναμικό αντιμετωπίζει ήδη συνεχείς απειλές για την ικανότητά του να παραμείνει με ασφάλεια στις ΗΠΑ. Οι άνθρωποι χωρίς χαρτιά ζουν υπό τη συνεχή απειλή της ταυτοποίησης και της απέλασης. Και το προσωρινό μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό, με το να συνδέεται με εργοδότες ή τομείς της αγοράς εργασίας, γνωρίζει ότι η απώλεια της δουλειάς του μπορεί να σημαίνει απώλεια του δικαιώματός του να παραμείνουν στις ΗΠΑ. Η καταγγελία για τις συνθήκες εργασίας, καθώς και για τη βιομηχανία που παραβιάζει τα περιβαλλοντικά πρότυπα, μπορεί ήδη να θέσει σε κίνδυνο τη δουλειά και το σπίτι κάποιου ατόμου. Οι νόμοι Ag-gag ενισχύουν το υπάρχον νομικό πλαίσιο, προσθέτοντας ένα ακόμη επίπεδο νομικών κυρώσεων στα άτομα που επιδιώκουν να μιλήσουν ή να ζητήσουν αποζημίωση για επιβλαβείς και παράνομες πρακτικές.

⁴⁸ Αυτό μπορεί να είναι είτε *de jure* είτε *de facto*. Στην πρώτη περίπτωση, ο ίδιος ο νόμος τους αποκλείει από το θεσμικό πλαίσιο. Στη δεύτερη περίπτωση, η επισφαλής θέση τους αφήνει επιφυλακτικούς όσον αφορά τη χρήση των τυπικών νομικών δικαιωμάτων που έχουν.

Οι United Farm Workers of America εξηγούν ότι, λόγω των «περιορισμένων πόρων της, [η Υπηρεσία Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας (OSHA)] βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους υπαλλήλους για την αναφορά αξιόπιστων κινδύνων στο χώρο εργασίας» και «δίνει προτεραιότητα σε καταγγελίες που αποδεικνύουν βάσιμους λόγους να πιστεύουμε ότι υπάρχει παραβίαση ενός προτύπου OSHA». ⁴⁹ Αυτό συχνά επιτυγχάνεται «μέσω της λήψης φωτογραφιών ή βίντεο». ⁵⁰ Ωστόσο, οι νόμοι ag-gag φέρουν ποινικές κυρώσεις ή αστική ευθύνη σε όσα άτομα διαπερνούν τους τοίχους της κτηνοτροφίας και καταγράφουν ή λαμβάνουν φωτογραφικά στοιχεία για καταχρήσεις ή παραβιάσεις. Αυτό σημαίνει ότι εργατικό δυναμικό γης δεν είναι σε θέση να καταγράψει αποδεικτικά στοιχεία παραβιάσεων, αλλά σημαίνει επίσης ότι οι φιλικές οργανώσεις και το ακτιβιστικό κίνημα δεν είναι σε θέση να καταγράψουν ή να διανείμουν με ασφάλεια ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία για αδικήματα. ⁵¹

Όπως υποστήριξε η Shaakirrah R. Sanders, «ένα μη εξουσιοδοτημένο άτομο που χρησιμοποιεί ψευδείς δηλώσεις για να αποκτήσει απασχόληση θα μπορούσε να βρεθεί κατά παράβαση ενός νόμου ag-gag εάν συμμετείχε σε ανεπιθύμητη ομιλία σχετικά με τη ζωική ή γεωργική παραγωγή». ⁵² Αυτό εξηγείται διότι η συμμόρφωση με «έναν νόμο ag-gag που απαιτεί από έναν μάρτυρα να αναφέρει κακοποίηση ζώων ή γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα μπορούσε να αναγκάσει την αποκάλυψη παράνομης κατάστασης. Μόλις γίνει γνωστό το μη εξουσιοδοτημένο καθεστώς ενός εργαζομένου, η απέλαση είναι επικείμενη -ανεξάρτητα από το αν η έρευνα ag-gag προχωρήσει. ⁵³ Και ορισμένα κράτη έχουν θεσπίσει νόμους που αποδυναμώνουν άμεσα τους ανθρώπους χωρίς έγγραφα, καθιστώντας την ίδια την απασχόλησή τους πράξη καταπάτησης ή απασχόλησης με ψευδείς προφάσεις. Για παράδειγμα, ο κώδικας της Αϊόβα § 717.3A “ποινικοποίησε την παροχή ψευδών πληροφοριών για την απόκτηση απασχόλησης”, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει πλαστή ταυτότητα ή έγγραφα». ⁵⁴

Αντί να εργάζονται για να μετριάσουν -ή τουλάχιστον να μην επιδεινώσουν- την καταπίεση του εργατικού δυναμικού χωρίς χαρτιά, καθώς και του προσωρινού εργατικού δυναμικού, οι νόμοι *Ag-gag* είναι ένα κρατικό παράδειγμα που αποδυναμώνει περαιτέρω τα ήδη περιθωριοποιημένα μέλη της κοινωνίας, προκειμένου να προωθήσει τα υπερβολικά υψηλά κέρδη της βιομηχανικής

⁴⁹ Brief of Amicus Curiae United Farm Workers of American in Support of Plaintiffs-Appellees at *16, Animal Legal Defense Fund v. Reynolds, 9 F.4th 1219 (2021) (No. 20-3082).

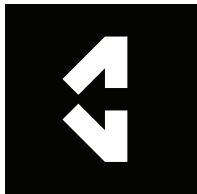
⁵⁰ Ο.π. σελ. 17.

⁵¹ Ο.π. σελ. 9.

⁵² Sanders, σελ. 495.

⁵³ Ο.π.

⁵⁴ Ο.π. σελ. 509.

κτηνοτροφίας. Και δεν είναι μόνο το εργατικό δυναμικό -ή οι κοινότητές, όταν αυτές οι εγκαταστάσεις βρίσκονται κοντά σε γειτονίες κυρίως μεταναστριών/ων- που χάνουν όταν κερδίζουν οι νόμοι *Ag-gag*. Τέτοιοι νόμοι βλάπτουν και το ευρύτερο κοινό⁵⁵. Εμποδίζουν τους καταναλωτές να γνωρίζουν για τη βία που διαπράττεται κατά των ζώων, κατά του εργατικού δυναμικού και κατά της κοινότητας. Μέσω αυτού, γέρνει περαιτέρω η ανισόρροπη ζυγαριά και «στρεβλώνουν την αγορά ιδεών σχετικά με τη βιομηχανία παραγωγής τροφίμων»⁵⁶. Αυτό κρατά ζωντανές τις αυταπάτες για τη μαζική κτηνοτροφία, ψευδαισθήσεις που παίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της κερδοφορίας της βιομηχανίας.

Συμπέρασμα

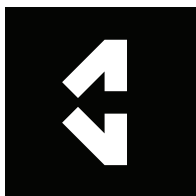
Το προσωρινό εργατικό δυναμικό και το εργατικό δυναμικό χωρίς χαρτιά στερούνται πολλά από τα δικαιώματα και τα προνόμια που οι πολίτες θεωρούν δεδομένα. Ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας, συχνά υποφέρουν από συνεχή φόβο απέλασης που προκαλεί απροθυμία να βασιστούν στην πενιχρή νομική προστασία που τους προσφέρεται. Δυσφημούνται και περιφρονούνται από την κοινή γνώμη. Και, λόγω έλλειψης προστασίας στο χώρο εργασίας, υπομένουν σχέσεις υπερεκμετάλλευσης.

Αυτές οι αλληλένδετες καταπιέσεις καθιστούν αυτούς τους ανθρώπους ιδανικό εργατικό δυναμικό από τη σκοπιά της βιομηχανικής κτηνοτροφίας. Η σχετική έλλειψη εργασιακών δικαιωμάτων επιτρέπει την υπερεκμετάλλευσή του. Η κοινωνική δυσφήμισή του (και συχνά ο χωρικός διαχωρισμός) σημαίνει ότι οι πλούσιοι και οι ισχυροί θα έχουν λιγότερη επίγνωση και θα ενδιαφέρονται λιγότερο για την κακοποίησή τους. Ο φόβος ότι θα απελαθούν -ή ότι θα χάσουν τη δουλειά τους και, ως εκ τούτου, το δικαίωμά τους να παραμείνουν στη χώρα- μπορεί να τους φιμώσει και να τους αποτρέψει από το να κινηθούν νομικά. Οι νόμοι *Ag-gag* επιδεινώνουν αυτές τις συνθήκες, αποδυναμώνοντας περαιτέρω αυτούς και τους συμμάχους τους, εμποδίζοντάς τους να ρίξουν φως στις καταχρήσεις που συμβαίνουν στη βιομηχανική κτηνοτροφία.

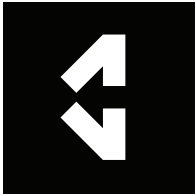
Οι νόμοι *Ag-gag* μπορεί να μην στοχεύουν κυρίως το εργατικό δυναμικό που δεν αποτελείται από πολίτες και απέχουν πολύ από το να είναι το πιο καταπιεστικό εργαλείο που συμβάλλει στην αποδυνάμωσή του. Αλλά ο ρόλος που διαδραματίζουν στη φίμωση του λόγου και στην αποτροπή της τεκμηρίωσης της κακοποίησης είναι σημαντικός. Αυτοί οι νόμοι δημιουργούν ένα ακόμη κάγκελο στο κλουβί που παγιδεύει και αποδυναμώνει το εργατικό δυναμικό των μη πολιτών και τις κοινότητές τους, ενώ παράλληλα συμβάλλει περαιτέρω στην κερδοφορία και την κοινωνική αποδοχή της βιομηχανικής κτηνοτροφίας.

⁵⁵ ALDF v. Reynolds, σελ. 25.

⁵⁶ Sanders, pg. 523.

Η βιομηχανική κτηνοτροφία, βασίζεται στην ικανότητα αντιμετώπισης των μεταναστών χωρίς χαρτιά ως *αόρατες μηχανές εργασίας* που μπορούν να εκμεταλλευτούν σε μεγαλύτερα ποσοστά από τους πολίτες εργαζόμενους. Είναι πολύ πιο εύκολο να αρνηθούν πολλές προστασίες στο χώρο εργασίας σε αυτούς τους ανθρώπους των οποίων η κακοποίηση μπορεί να διατηρηθεί με ασφάλεια λόγω της ζωής τους στη σκιά της κοινωνίας. Λόγω του διαχωρισμού τους από τις ευκατάστατες λευκές κοινότητες και λόγω της κοινωνικής δυσφήμισής τους, το κόστος που συσσωρεύουν είναι απίθανο να επηρεάσει, πόσο μάλλον να παρακινήσει τα ισχυρά μέλη της κοινωνίας. Οι νόμοι Ag-gag προσθέτουν ένα επιπλέον εμπόδιο στο λόγο οργανώσεων και ακτιβιστριών που ενστερνίζονται τον σκοπό τους. Αυτό το εργατικό δυναμικό παραμένει σε μεγάλο βαθμό αόρατο και χωρίς φωνή, αλλά δεν είναι καθόλου άχρηστο.

Βιβλιογραφία

Adams, Carol. 1991. "Ecofeminism and the Eating of Animals." *Hypatia* 6 (1): 125-145.

ALDF v. Reynolds. 2021. Brief of Amicus Curiae United Farm Workers of American in Support of Plaintiffs-Appellees at *16, Animal Legal Defense Fund v. Reynolds, 9 F.4th 1219. (No. 20-3082).

Ball-Blakely, Christine. 2007. "CAFOs: Plaguing North Carolina Communities of Color." *Sustainable Development Law & Policy* 18 (1): 4-12 and 43-49.

Chacón, Justin Akers. 2021. *The Border Crossed Us: The Case for Opening the US-Mexico Border*. Chicago: Haymarket Books.

Fiber-Ostrow, Pamela and Lovell, Jarret S. 2016. "Behind a veil of secret: animal abuse, factory farms, and Ag-Gag legislation." *Contemporary Justice Review* 19 (2): 230-249.

Gonzalez, Gilbert. 2006. *Guest Workers or Colonized Labor? Mexican Labor Migration to the United States*. Boulder, Colorado: paradigm Publishers.

Reed-Sandoval, Amy. 2020. *Socially Undocumented: Identity and Immigration Justice*. New York: Oxford University Press.

Sager, Alex. 2020. *Against Borders: Why the World Needs Free Movement of People*. New York: Oxford University Press.

Sanders, Shaakirrah. 2019. "Ag-Gag Free Nation." *Wake Forest Law Review* 54: 491-521.

Singer, Peter. 1990. *Animal Liberation*. 2nd ed. New York: The New York Review of Books.

Walia, Harsha. 2021. *Border & Rule: Global Migration, Capitalism, and the Rise of Racist Nationalism*. Chicago: Haymarket Books.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ Ινστιτούτο
Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 106 71 Αθήνα,
+30 210 364 7912

---

info@enainstitute.org
enainstitute.org